

Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855

सिंत् (अप्यतन), die den 3 Sinnen entsprechenden Eigenschaften der Dinge (Schall u. s. w.) so wie das Gesetz (धर्म) — die sechs äussern BURN. Intr. 501.488.633. — Vgl. अनाप्यतन.

अप्यतनवत् (von अप्यतन) adj. einen bestimmten Sitz, eine Heimath habend: अप्यतनवतीर्वा अन्त्या अङ्कतयो ह्यप्यते ऽनाप्यतना अन्त्या: TS. 3, 1, ७, 2. 5, 6, ३, 5. अप्यतनवानस्मिँल्लोके भवत्याप्यतनवतो ह लोकाञ्जयति KĀND. Up. 4, 8, 4. m. N. des 4ten Fusses Brahman's ebend. (lies अप्यतनवान् st. अप्यनमवान्) und 3. — Vgl. अनाप्यतनवत्.

अप्यतस्तु (अप्यत + स्तु von स्तु) P. 3, 2, 178, V Artt. 1. VOP. 26, 71.

अप्यति (von यम् mit अप्) f. 1) *Ausdehnung, Länge* TRIK. 3, 3, 148. H. an. 3, 249. MED. t. 93. VIÇVA im ÇKDR. Vgl. अप्याम. — 2) *Ausstreckung der Hand nach Etwas, Annahme*, = अप्ति TRIK. = प्रापण DHAR. im ÇKDR. सो ऽप्युपयनलोभात्तच्छुद्धे कल्पिताप्यति: KATHĪS. 24, 119. BROCKHAUS: (der Priester) nahm ein würdevolles Ansehen an (vgl. u. 5.), und nach weiteren Geschenken begierig, bewilligte er das Begehren. — 3) *Zusammenhang, Verbindung*: तेषां देवेष्वप्यतिरस्माकं तेषु नामय: RV. 1, 139, 9. उत्पत्तिमाप्यति (v. l. अप्याति, s. Ind. St. 1, 449, N.) स्थानं विभुवं चैव पञ्चधा । अथ्यात्मं चैव प्राणस्य विज्ञाय PRAÇNOP. 3, 12. = अगमन ÇĀK. zu d. St. = सङ्ग H. an. MED. VIÇVA im ÇKDR. — 4) *Folge, Zukunft* AK. 2, 8, 1, 29. 3, 4, 21, 152. TRIK. H. 162. H. an. MED. अप्यत्याम् M. 4, 70. häufig in Verbindung mit तदात् 7, 163. 169. 178. 179. MBH. 2, 2107. 3, 1412. R. 5, 76, 16 (wo तदात्वे für तदा त्वे zu lesen ist). 90, 1. अप्यातिं रत्नम् MBH. 3, 14799. कश्च प्रत्यन्तम् सृष्ट्य संशयस्वमलक्षणम् । अप्यतिस्थं चरेद्धर्मम् R. 2, 106, 19. अप्यतिस्तम् für die Folge geeignet, erspriesslich M. 7, 208. R. 4, 14, 32. PĀNĀT. III, 113. dem Versmaass zu Liebe अप्यती R. 3, 44, 11. — 5) *Ansehen, Majestät* AK. 3, 4, 74. H. an. MED. — लब्धकृति (?) TRIK. — 6) N. pr. eine Tochter Meru's VP. 82. 83, N. 11.

अप्यती s. u. इ mit अप् und u. अप्यति 4. am Ende.

अप्यतीगवम् (von अप् + गो) adv. gaṇa तिष्ठद्वादि zu P. 2, 1, 17. zur Zeit, wann die Kühe heimkehren BHATT. 4, 14.

अप्यतीसमम् (von अप् + समा) adv. gaṇa तिष्ठद्वादि zu P. 2, 1, 17.

अप्यत् s. u. यत् mit अप्.

अप्यत्ता (von अप्यत्) f. *Abhängigkeit* TRIK. 3, 3, 432. पेरुषु MBH. 3, 13229. स्वचित्ताप्यत्ता DEV. 1, 29.

अप्यति (von यत् mit अप्) f. 1) *Abhängigkeit* (वशित्व) H. an. 3, 249. MED. t. 94. VIÇVA im ÇKDR. VOP. 7, 83. — 2) *Anhänglichkeit* (स्नेह) H. an. MED. VIÇVA. — 3) *Kraft, Macht* (स्वामन्, वल, सामर्थ्य) diess. — 4) *Tag* diess. (MED. वासव st. वासर). — 5) *Grenze* H. an. VIÇVA. — 6) *das Schlafen*. — 7) *Länge*. — 8) *Majestät*. — 9) *Zukunft* DHAR. im ÇKDR. — Vgl. अप्यति.

अप्यथातथ्य n. = अप्यथातथ्य nicht das wahre Sachverhältniss P. 7, 3, 31. Nach den Sch. adv.

अप्यद्धसु (अप्यत् [von इ mit अप्] + वसु) adj. bei dem die Güter sich einstellen: संयद्धसुराद्यद्धसुरिति वोप्यस्मेहे वयम् AV. 13, 4, 54.

अप्यन (von इ mit अप्) n. das Kommen: अप्यने ते पराप्यणे हवीं रोक्तु पुष्यिणी: RV. 10, 142, 8. VS. 22, 7. AV. 6, 122, 2.

अप्यत्तार (von यम् mit अप्) nom. ag. Befestiger, Aufrichter: अप्यत्तारं मार्कं स्थिरम् (इन्द्रम्) RV. 8, 32, 14.

अप्यमन (wie eben) n. das Spannen: दृढस्य धनुषः KĀND. Up. 1, 3, 5.

अप्यम्य (wie eben) adj. zu spannen, spannbar: धनुरनाप्यम्यम् MBh. 1, 6953.

अप्यल्लक n. *Ungehduld, Sehnsucht* H. 314.

अप्यवन (von यु mit अप्) n. Rührlöffel oder ein ähnliches Geräthe: सुग्द्विर्नितीणमाप्यवनम् AV. 9, 16, 17. 11, 3, 16. 12, 3, 26. अप्यमाप्यवनं चरुम् KAUC. 87. साप्यवनास्ताण्डुलान् 88.

अप्यवस (2. अप् + य्) 1) *Weideplatz, Futterplatz*: न खलु वै पशव अप्यवसे रमते TS. 5, 2, ७, 2. — 2) N. pr. nach Śā. RV. 1, 122, 15: त्रयो रात् अप्यवसस्य त्रिभोः; der Vers ist aber offenbar mangelhaft überliefert.

अप्यःप्यल्लिक (von अप्यःप्यल्ल) adj. P. 5, 2, 76. fein zu Werke gehend Sch. H. 354. n. = तीक्ष्णकर्मन् TRIK. 3, 1, 8.

अप्यसै (von अप्यस्) 1) adj. f. *अप्यसै* ehern, metallen, eisern: वज्रः RV. 1, 52, 8. 56, 3. 80, 12. 10, 96, 3. 4. 113, 5. पृ. 1, 58, 8. 2, 20, 8. 7, 3, 7. 15, 14. 93, 1. 10, 101, 8. वाशिम् 8, 29, 3. ÇAT. Br. 13, 2, ३, 16. 19. 3, ३, 5. KĀT. ÇR. 20, 7, 5. 15, 5, 2. 1. AIT. Up. 4, 5. M. 8, 315. 372. JĀGŪ. 3, 259. MBH. 1, 582. 3, 689. 14999. R. 1, 67, 5. 2, 20, 43 (अप्यसं हृद्यम्). 3, 21, 17. 28, 23. 5, 41, 23. 56, 124. VIÇV. 8, 10. — 2) f. ०सी ein eisernes Netz (als Rüstung) H. 769. — 3) n. a) *Eisen* BHARATA zu AK. 2, 9, 98. RĀCAN. im ÇKDR. JĀGŪ. 1, 305. RAGH. 17, 63. KUMĀRAS. 6, 35. Kann überall als Gegenstand von Eisen aufgefasst werden. — b) *Blasinstrument*: अप्यसेषु वाद्यमानेषु KĀT. ÇR. 21, 3, 7.

अप्यसैय adj. von अप्यस् gaṇa कृशाश्वादि zu P. 4, 2, 80.

अप्यस्कार m. der obere Theil des Vorderbeins (प्रवङ्गाग्र्ये) beim Elephanten TRIK. 2, 8, 38. — Vgl. अप्यस्कार.

अप्यस्थान (अप्य + स्था) n. ein Ort, eine Stelle, von der Abgaben erhoben werden, P. 4, 3, 75.

अप्यस्यूर्ण m. patron. von अप्यस्यूर्ण gaṇa शिवादि zu P. 4, 1, 112. ÇAT. Br. 14, 9, ३, 18. 19 = BRH. ĀR. Up. 6, 3, 10. 11.

अप्याग (von यत् mit अप्) m. *Opfergeschenk*: अप्यागभूतं (धनुः) नृपतेस्तस्य वेष्मनि — अर्चितं विविधैर्गन्धिः R. 1, 33, 13.

अप्यात (von या mit अप्) 1) adj. s. u. या. — 2) n. *Uebermaass*: रागाप्याते KIRĀT. 5, 23.

अप्याति (wie eben) 1) f. *Herbeikunft* PRAÇNOP. 3, 12, v. l. (s. Ind. St. 1, 449). — 2) m. N. pr. ein Sohn Nahusha's MBH. 1, 3155. HARIV. 1600. VP. 413.

अप्योन (wie eben) n. 1) *das Herankommen* RV. 8, 22, 18. MBH. 3, 11029 (p. 370). NALOD. 2, 63. — 2) *natürliche Anlage, Natur* (स्वभाव) ĠĀTĀDH. im ÇKDR. Vgl. अप्यान.

अप्यापन (von या im caus. mit अप्) n. *das Herbeiholen, Einladen* KAUC. 87.

अप्याम (von यम् mit अप्) m. 1) *Spannung, Dehnung* RV. PĀT. 3, 1 (s. u. अप्येय 3). VS. PĀT. 1, 31. TAITT. PĀT. 2, 10. SUÇR. 1, 254, 12. 13. — 2) *das Anhalten, Hemmen*: प्राणायाम H. 83. M. 2, 75. 83. 6, 69. 70. 72. 11, 141. 199. 201. 248. MBH. 3, 165. 14, 1337. BHAG. 4, 29. SUÇR. 1, 98, 11. PRAB. 8, 44. 97, 15. — 3) *Ausdehnung, Länge* P. 5, 1, 19, KĀR. AK. 2, 6, ३, 16. H. 1431. P. 2, 1, 16. 5, 4, 83. SUÇR. 1, 123, 18. सविंशमङ्गुलशतं पुरुषायाम इति 126, 11. यावानूर्ध्वाङ्गुलकः पुरुषस्तावदायाम् ĀÇV. GRU. 4, 2. KĀT.